

GRETCHEN MCCULLOUGH*

Egy kis méz és egy kis napfény

„Vedd, az öröm kedvéért adnám / ezt a kis mézet és ezt a kis napfényt / Perszephoné méhei is így akarják.”

(Oszip Mandelstam)

– Adja ide azt cigit, doki – mondtam, mint egy igazi szájhős. Nem a számvetés pillanata volt, nem az utolsó nekifutás, nem a végső búcsú, csak egy pergő homokóra... A doki egy zseblámpaszerűséggel világított a szemembe, a lámpa olyan vékony volt, mint egy cigarillo. A fény erős volt, egy pillanatra szivárványnak láttam, de mikor kitisztult a látásom, Dr. Ivanov fürkésző, ibolyakék szeme meredt rám. Egy gyűrött papíruha volt rajtam, a kopott Grateful Dead feliratos farmernadrág helyett. A papíruha teljesen merev volt, de a sárga alsógatyám nem. Most már értem, miért kerülnek a férfiak a prosztatavizsgálatot, mint a bubópestist.

– Sajnálom, Joe – mondta Dr. Ivanov.

Anyámnak elakadt a lélegzete. – Jézusom! Régimódi fekete kézi szütyője, amivel rendszerint a misére jár, most is karján lógott. Szegény anya. Apám az előző évben meghalt szívrohamban, még a Birkózó Világ bajnokság előtt, így nem láthatta az Állarcos Csoda és a Magasságos Zorro összecsapását.

Kuncogtam. Reggelire elszívtam egy jointot, a Lucky Charmst gabonapehely helyett.

– Kár – mondtam olyan hangsúllyal, mintha csak pár dollárt vesztettem volna a lottón, semmiség az egész. – Hé, Doktor Ivanov, maga mit tesz stressz ellen?

A tanárok mondják meg a diákoknak, hogy meg fognak bukni; bankárok ügyfeleknek, hogy nincs pénz; a vezetőknek, hogy ne hajtsanak gyorsan. Az orvos, a Johns Hopkins Medical Centerben mondja meg: Saj-ná-lom, de az óra jár: tik-tak. Három hónapja van. Hat hónap. Talán egy év. De még egy vonatrakomány aranyért

* *Gretchen McCullough* 1961-ben született. Egyetemi tanulmányait a Brown Egyetemen végezte, 1984-ben szerzett diplomát. Végzését követően Egyiptomban, Törökországban és Japánban tanított, majd 1997–1999 között Fulbright ösztöndíjjal Szíriában. Tizenhárom éve Egyiptomban él, 2000 nyara óta a Kairói Amerikai Egyetem Retorika és Szerkesztés tanárszékének vezetője.

Gretchen McCullough jól érti az egyiptomi társadalom dinamikáját, valamint az ott élő külföldi közösség életét. Történetei egyéni történetek, de az írásokban nem csak egyéni sorsok bontakoznak ki, hanem az egyiptomi társadalom képe is. Az Egyiptomban leélt tizenhárom évét, a külföldiek és bevándorlók számára fárasztó tempójú, „bonyolult” Kairót a *Seherezáde foga* c. könyvébe (2013) gyűjtötte össze, melynek része az itt közölt *Egy kis méz és egy kis napfény* c. írása.

Az Oszip Mandelstam-verseket Baka István fordította. A *Sófényű csillagok* című kötet 1991-ben jelent meg. Az írásban szereplő versidézeteket Boda Magdolna fordította.

sem közölnének egy ilyen rossz hírt. Én sose ordítottam egyiptomi diákjaimmal, hogy „Puskáztál, csaló”, vagy hogy „ezerszer mondtam már, hogy saját forrásból idézz. Nem figyelsz.” Én lettem volna az, aki nem figyelt..?

– Maratont tekerek – mondta Ivanov.

– Talán valami könnyebb sporttal kellene próbálkoznia. Mondjuk társastánc. Vagy keringő? Csak tekeri azt a szobabiciklit, és nem jut sehova. Én személy szerint szívesen tangóznék egy olyan Marilyn Monroe félével.

Sem az anyám, sem Dr. Ivanov nem nevetett.

– Doki, van annyi időm, hogy visszamenjek Kairóba a gitáromért? Egy Washburn. Apámtól kaptam.

Amikor nem verseket írtam Egyiptomról, a gitáromat pengettem. Egyiptomi dalokat, balladákat.

Még a tavasszal volt egy undorító érzésem, hogy az *öregfiú* visszatért. Szavaim elkezdtek összerosódni, egy ebihallá változtam, és úsztam, egy mély, sós tóban, megpróbáltam feljönni a levegőre, de nem tudtam. Nem lehetett. Nem bírtam. Ez. Tah. Aah. Aah. Szótagok úgy csöpögtek ki a számból, mint a takony – micsoda büntetés ez egy költőnek. Olyan pocsekul éreztem magam az utolsó hónapban, mielőtt elhagytam Kairót, hogy a használt papír zsebkendőket a padlóra dobtam. És még vagy száz McDonaldos zacskót az étkező asztalra.

Nem volt rigatoni¹ otthon, mert elfelejtettem venni, felhívtam McDonalds-ot egy Happy Meal-ért. Vastag borraivalót adtam az egyiptomi fickónak. – Tűnés, haver! – mondtam, mielőtt becsaptam a nehéz faajtót, de azonnal megbántam, mikor láttam a gyerek megbántott arcát. Miért viselkedtem úgy, mint egy fajankó? Figyelembe véve, hogy milyen törpe vagyok (hatvankét kiló), meglepett, hogy nem húz be egyet. De mint oly sok külföldi Kairóban, élveztem, hogy uralkodhatok a helyiekén.

Röviddel az után, hogy leküldtem egy Bargain Bonust, kihánytam. Néha nem a WC-be hánytam. Aztán, hogy bemásztam az ágyba, becsuktam a szemem, vissza-csúsztam a sós tóba, és újra ebihal lettem. Magzati pózba helyezkedtem. Mentem vissza, vissza, vissza. Azt kívántam, hogy anya takarjon be, mint mikor kicsi gyerek voltam. Főzzön nekem levest házi galuskával. Játszottam a gondolattal, hogy megfojtom magam a Flintstonos nyakkendővel, de őszintén szólva, nem volt erőm. Ehelyett felvettem a számfüles Mandelstam kötetet az éjjeliszekrényről: *„Vedd, az öröm kedvéért adnám / ezt a kis mézet és ezt a kis napfényt / Perszeponé méhei is így akarják... / csak a csókok maradnak, / összegubózva, mint az apró méhek / a kap-tár alján elpusztulva...”*

Hálából az ember halhatatlansági vágyáért meglátogattam az Abu Simbel templomok gigászi szobrai Egyiptomban. Úgy éltem minden napot, mintha az lenne a legutolsó.

¹ egy olasz tésztafélé

Miután visszatértem Egyiptomból, beutaltak a Johns Hopkins Medical Centerbe. A fények túl ragyogóak, és minden túl higiénikus. Becsomagoltak egy gyűrött papír fürdőköpenybe, amiben úgy érzem magam, mint egy tekercs WC-papír. Az orvosok és nővérek zöld, formátlan ruhákat viselnek és papírszerű cipőt, mint azok az Apollo űrutazók. Minden eldobható. Vágyok az egyiptomi káosz után. Érzéseim rendetlenek, mint az egyiptomi lakásban elszórt papír zsebkendők. Szeretnék bocsánatot kérni minden McDonald kiszállítótól.

Ivanov latin orvosi néven nevezi az *öregfiút*. Miért nevezi úgy? Az orvosi kifejezés olyan félrevezető, csak információ.

A kórterem közepén azt kérdeztem: – Mondja Doki, ismer híres balett-táncosokat?

– Joe, kérlek! – szólalt meg anyám. Elkeseredett volt a hangja, pont olyan, mint mikor ötévesen a földre dobtam magam a Piggly Wiggly közepén és hisztiztem, mert nem kaptam Hershey csókot. Persze, voltak rosszabb dolgok is az életben, minthogy nem kaptam Hershey csokoládé csókot. Csúnya érzés. Soha nem publikáltak egyetlen versemet sem. Soha nem volt barátnóm. Elvesztettem a munkámat. Soha nem voltam Szentpéterváron, az álmok városában.

– Ezt a kezelést javasoljuk – mondta Dr. Ivanov. Hangja hideg és szakmai volt, ibolyakék szeme szomorú.

Rájöttem, hogy nem fogok visszatérni Kairóba, még a Washburn gitáromért sem. Soha nem tanulom meg a Peter, Paul and Mary balladákat. Soha ne fejezem be az egyiptomi verseket. Soha nem bulizok a barátaimmal. Elképzelttem magam a kairói ház tetején, ahogy pengetem a Paff a bűvös sárkányt az ivócimborákkal. Big Tulie, az én százkilós fegyverhordozóm, Margarete, egy jó ember, Carter és Rachel, az én nagyfejű cimboráim, vén hippik. Carter azt kiáltja: „Joe, játszd a Paffot újra”. Utálták a műkajákat, és a helyi, egyiptomi sört, Stellát ittak, üvegből. Az ég színe lápisz lazúr és a piramisok, oh, tökéletesség a távolban. A kék ég nagyon ritka Kairóban. Az ég általában halványsárga a szálló homoktól. Márciusban *Khamaseen*, vagyis porviharok tombolnak, lefújják a virágládákat, a homok összegyűlik az ablakpárkányon és a háztetőkön. Az egyik versemben azt írtam: „*október, a gazdák cukornádat égetnek a távoli földeken / keserű füst spirálok emelkednek a vad város fölé / rózsaszín vattacukorra vágyom, a Marylandi vásárban ...*”

Nincs happy end, kedves olvasóm. Sajnálom, hogy mint szerző, egyetlen kiadott verssel sem tudlak elkápráztatni, remélem, nem szomorítlak el, igaz, nem ígérhetek abszolút vidámságot sem. (Április bolondja.) Sokat hánytam. Azt álmodtam, hogy Sylvia Plath boxbajnok lett. Vajon mit szólna hozzá? Ez viccesebb, mint *Az üvegbúra*. (Bár annál nem túl nehéz viccesebbnek lenni.) Néha megnevettettem a betegeket, úgy feküdtem, mint egy múmia. Máskor, piros kendőt kötöttem a fejemre, én voltam Snoop Doggy Dog. Egy nap elragadtattam magam és Osama bin Ladent utánoztam, de ez baromira nagy riadalmat keltett a szinten.

– Kilenctizenegy. Kilenctizenegy. Kilenctizenegy. Terrorista a láthatáron! – kiáltam.

Mi ebben a vicc? Én egy hatvankét kilós garnélarák, negyedosztályú sportoló vagyok, nem egy magas, szakállas szaúdi!

Egy Gobi nevű idős, indiai úr, teljes komolysággal azt mondta: – Naaa, Mr. Pulaski, ne csináljon viccet kilenctizenegyből! Ez nem vicc!

– Addig viccelek, míg ki nem nyiffanok, jó? – mondtam.

– Sajnálom, Mr. Pulaski – mondta, és a fejét csóválta.

– Ez most mit jelent, hogy igen, vagy hogy nem? – hecceltem.

– Vissza kell kísérem a szobájába, Mr. Pulaski – mondta, és megint csóválta a fejét.

– Csak Joe. Hívjon csak Joe-nak, Gopi – mondtam.

De soha nem nevezett úgy. Végig Mr. Pulaski maradtam.

Néha megpróbálok verset írni, de nem tudom összefűzni a szavakat; minden szó egy magányos gyöngyszem.

Egy nap Ivanov hozott nekem egy gitárt, egy Gibsont. Anya nézte *„Hogy változik a világ”*. (Helen lefeküdt legjobb barátnője férjével, és épp az imént fedezte fel, hogy terhes.)

– Wow! Hihetetlen, doki. Kösz – mondtam, és megcsodáltam a rózsafa gitár hátoldalát. Megpengettem egy húrt. Ujjaim égtek játszani.

Ivanov elmosolyodott.

– Hé, doki, olvasta Mandelstamot?

– *„A tengert és galambot is a szeretet mozgatja. / Melyikre figyeljek? / A galamb a csendbe hull, / a tenger mennydörgő hangzavar, / párnámon a rettentő morajlás elhalkul.”*

– Nagyon jó, doki! Egy amerikai orvos soha nem idéz versekből. Legtöbbjük csak a golfról beszél. A beruházásaikról. Meg arról, hogy milyen magas a műhiba biztosítás. Unalmasak.

Dr. Ivanov vállat vont. – Ez túl magas nekem.

– Miért jött ide? – kérdeztem tőle.

– Tudja mit jelent az, hogy az álmok földje?

– Lóizét, Doki. Tudja, itt senki sincs oda a költészetért – jegyeztem meg.

– Lehetőségek. Jobb munkahelyek. Egy jobb élet reménye. Ezért akar mindenki ide, Amerikába jönni.

– Na és? Látta már, hogy hány koldus van Baltimore utcáin? Az egy kibaszott szégyen.

– Joe, vigyázz a szádra! – csattant föl anya.

– Hé, mama! Nem nagy ügy. Csak azt mondtam, kibaszott. Tuti, hogy a doki halotta már ezt a szót.

– Néha hiányzik az otthon. Magunk között oroszul beszélünk – mondta Ivanov, és hirtelen, mint egy karmester, kört írt le karjával a levegőben. – A hosszú téli éjszakákon vodkát iszunk, kaviárt eszünk és énekelgetünk a barátainkkal...

– Persze – mondtam, és eszembe jutott az este a kairói házam tetején Tulie-vel, Carterrel, Rachellel és Margarete-vel.

– Van gyereke, Dr. Ivanov?

– Egy lányom, Natasha, tizenegy éves – mondta.

– Szép kor – mondta anya.

Észrevettem, hogy anya felhúzta a szemöldökét. „*Hogy változik a világ!*”

– Játshatna nekem egy dalt legközelebb! – mondta Dr. Ivanov mosolyogva.

Nem akarom becsapni. Ibolyakék szeme olyan szomorú. Honnan tudnám, lesz-e legközelebb.

Egy nap, röviddel a vég előtt azt álmodtam, hogy cirkuszban voltam Szentpéterváron.

A mennyezetet aranyozott levelek díszítették, és ezüst csillagokkal volt pettyezve. Nem voltak oroszlánok. Nem voltak elefántok. De artisták szárnyaltak a levegőben, a trapézon. A bátorságuk lélegzetelállító volt. Kötél-akrobata bohócok tekertek a kerékpárokon oda-vissza, mint apró méhek, egy vékony arany szálon. Fentről üres papír cetliket dobáltak alá a hatalmas hálóba. Az én verseim vannak azokon a cetliken? Ki fogja elkapni őket? „*Vedd az öröm kedvéért vad ajándékomat / mézből és a papfényé változott / elhullott méhek testének szárított gyöngysora.*”

Kedves olvasó, nem lesz itt alkotás. Nem lesznek versek becsomagolva, rózsaszín szalaggal átkötve. Nem kell kéziratot posztumusz publikálni. Nincs Tökfilkók Szövetsége². Nem kell dicsőség és hírnév. Nyet. Nein.

Vágjunk bele az írás következő jelenetébe. Én három méter alatt vagyok. Száraz, mint a por. Eltávozott. Elhunyt. Kialudt. (Csak mellékesen: odaadtam a szívem, a szemeim, a veséim és a májam transzplantációra. Mondanom sem kell, más porcikámra nem várt senki. Ki lehet dobni a többi. A gyűrött papír köpennyel és az eldobható cipővel együtt.)

Amikor Pulaski nagymama meghalt, egy csomó dolgot kidobtunk a padlásról. Hé, mama, miért kellett megtartanunk az összes flitteres szütyőt?

Sokat neveltünk azokon a flitteres szütyőkön. Vajon hány flitteres pénztárcája lehetett az élete során?

Tök jó, mindenhol kifizetett számlák voltak befőttes gumival összefogva. A kanapén, a párnák alatt. A harisnyanadrágjaiban. Az Ajaxos üvegekben, a mosogató alatt.

Anyá, hadd legyen nálam egy kis készpénz, hogy segítsek P. nagyinak. Vettem egy csomó fedőt az edényeire és más dolgokat. Biztosítás helyett, csak úgy. Különben is, ne spórolj makkot télre. Mire a tél megérkezik, akkorra már megesz a nagy, gonosz farkas. (Én jobban kedvelem a három kismalacot.) Kösz, mami. Amikor rossz voltam, P. nagyi egy palacsintasütővel kergetett.

² John Kennedy Toole által írt kalandregény, amiért a szerző 1981-ben posztumusz Pulitzer-díjat kapott.

Egy profi csomagoló, egy Zahra nevű hölgy (virág arabul) – egy múmiaszerű arc, néhány foggal – megy a cuccoméért. Ez a munkája: embereket csomagolni. Persze a helyzet más, nem máshova költözöm. Más állapotba: hul-la le-szek.

Kairóban, az irodaház majd lakatost keres, hogy feltörje a zárat. (Senkinek sincs pótkulcsa, a közeli barátoknak sem. Mániásan féltettem a személyes dolgaimat.)

Hölgyeim és uraim, itt van, ami maradt:

Rigatoni oregánóval a mosogatóban, a szűrőben felejtve, hangyamártásban. (Nem anyám házi galuskája.)

Több száz csomag cukor a konyhafiókban. (Zahra egy első osztályú fosztogató. Egy dögevő. Olvass a számról: nem egy virág, hanem egy varjú. A zacskós cukrok kéjes örömmel töltötték el.)

Konyhaszekrény fiókok: McDonaldsos zacskók. Sok. Füstölők. Vicces születésnap gyertyák. Egy citromprés. Műanyag fóliázó. Szemeteszsák. Nyugták Sun Lite tisztítószerekről. Egy sörnyitó. Egy bontatlan üveg bors. (Nincs mit szépíteni. Vacak egy házvezető voltam.)

Egy gyászos mikrohullámú sütő. (Sosem zavart, hogy kávépiszkos.)

Zahra két órát tekergeti azt a rádiót, amit Baltimorban vettem a Szent Antal jótekonyságin húsz dolcsiért.

Egy Beatles öltöny. Egyenes szabású. Kék. Kínai gallérral. Egy gubancos paróka. (Tulies Halloween-i jelmezes buliján viseltem. A sovány Ringo Starr voltam. *Love me do, ye ye yeeee*)

Ostoba tervezésű széles nyakkendő. Sárga elefántok lábujjhegyen a tulipánokon. Scoobie-Doo. A Flintstonok. Yabbbba Dabba Do. A Sphinx. (Szerettem a hülyét.)

Egy kopott Levis a vetetlen ágyon. Harmincas derékkal, a hátsó zsebén egy Grateful Dead matricával. Van ilyen vékony derék a világon? Adják oda annak a sovány kairói forgalomirányítónak. (Nem fogják.)

Egy fasza kis gitár, a kanapéhoz támasztva. (Apától egy Washburnot kaptam mielőtt meghalt. A kedvence egy Johnny Cash dal volt: *„I Walk the Line”*. Más volt a zenei ízlésünk. Nem vonzódott a költészethez, de szerette a zenét. Határeset?)

Egy gyűrtre lapozott Playboy. Szilikon mellet laposra préselve a matrac alatt. (Ki fog megcsókolni?) *„csak a csókok maradnak, / összegubózva, mint az apró méhek”*.

A szivardoboz, tele ígéretes versekkel, Harry Pubból való gyufák, Sun Lite tisztítószerek számlái, és Július Negyedike szalvéták.

Régi kották egy rozoga állványon: Peter, Paul and Mary. Beatles. Bob Dylan.

Kis könyvtáram könyvei: Dosztojevszky *Bűn és bűnhődés. A játékos és más történetek*. Heidegger. Sartre. Camus. Josif Brodskij. Anna Akhmatova. Bulgakov. *A Mester és Margarita*. A zseniális orosz költő, Oszip Mandelstam. A Gulágról és a száműzetésről, és Sztálin ódája: *„Tíz lépésnyire már nem hallani a hangot, / egy szót sem, csak a kremli vad embert, / a parasztok gyilkosát, a lélekölő szellemet. / vastag ujjai, mint kövér férgek...”*

Nagyezsda, Mandelstam felesége, Anna Akhmatova, a költő és Natasha Shtempel, a jó barát megőrizte Mandelstam kéziratait párnahuzatokban és lábasokban. Összerakták a memóriájuk töredékeiből – a szeretet és a barátság erőfeszítéseiből. Költészet szeretetből. De ki szereti a szavakat Amerikában? Közhelyek: az alsó sorban. Ha nem velünk vagy, akkor ellenünk. 9/11 után, Terror. Fecsegés. Locsogás. Sületlenség.

Amerikában az irodalom egy bazár, pont mint a Khan il-Khalili Kairóban. Eladó kacatok, bronz tálcák, alabástrom szobrok, olajos parfümös üvegcsék. Akció neked, barátom. Van itt minden –, de mint kevésbé híres bokszoló, a ringen kívülről adok neked egy tanácsot: semmilyen körülmények között se tedd ki tiltakozásodat a tehenes hűtőmágnes alá!

Olvasd el ezt a szépséget, ha álmatlanságban szenvedsz:

A Tristiából: „... *Ki ismerhetné a búcsú szavát / hogy hogyan is lesz vége, / milyen éktelen lárma támad, / ha a fellegvárban kigyúlnak a fények. ...*”

A fellegvárban kigyúlnak a fények.

Egyiptomban, a fények hol kigyúlnak, hol kihunynak. Tarts gyertyát egy dunsztosüvegben, a konyhában! Arra az esetre, ha kihunynak. Hogy ne kelljen a sötétben főzni a tésztát.

Nem vagyok Oszip Mandelstam. Nyet. Csak egy egyszerű Joe Pulaski. Nem görcsölök azon, hogy ki fogja megtanulni a verseim. Hogy ki fog megcsókolni? Senki nem fogja megmenteni a kincseim párnahuzatokban és lábasokban. (Különben is, a szivardobozban tartom őket.)

Az egyetem majd megkéri Margaretét, a barátomat, hogy legyen jelen, amíg összehúszomagolnak. Legyen Zahrának, a númiai hölgynek egy tanúja és társa. Tanúskodjon a kacathoz. Aláírná itt? Nem csentük el a McDonaldos cukrot, még akkor se, ha sóvárogtunk utána. Nem loptuk el a fasza kis gitárt se. Nem nyúltuk le a Beatles öltönyt. Mi nem emeltük el az ócska mikrohullámú sütőt. Sem zsebórát. (Letéptem az óramutatóit nyilvánvaló okokból.) Mi nem sikkasztottuk el a kifakult Levist. Nem tüntettük el a Peter, Paul and Mary kottákat. Nem oroztuk el az orosz könyveket. Mi nem loptuk el a verseket a szivardobozból.

Szeretnék egy bejelentést tenni:

Nem lesz temetési szertartás, nem lesznek koszorúk, virágok, se csokitorta, se rakott spagetti, se pia, de várj, várj, várj. Sssssh. Hallottam valami suttagást. Figyusz!

– Szegény Joe. (Na és? Mindenki egy szegény Joe. Vagy egy szegény Mohammed, ha történetesen Egyiptomban él.)

– Sokat szenvedett. (Talán a felét se tudod. A közmondás szerint, nem érted meg az embert, míg nem mentél mérföldeket a cipőjében.)

– Nem írt neked egy verset? (az egyik versből: *fallikus oszlop a kőbányában / Roda sziget folyójának szintje alatt / a Nílus-völgy szerencséje a folyónak hála...*)

– Furcsán viselkedett. (Szóval nem volt unalmas?)

– Nem tudtam megújítani a szerződését. Kiszámíthatatlan volt. (Muszáj egyetemenem a főnökömmel, még akkor is, ha ő viselte a legnevetségesebb magas sarkú cipőt. Hülyeség volt kikiabálni a tüdőmet a biztonsági örrre a Ramses Hiltonnál. Nem is tudom, miért vittem el a csoportomat a Ramses Hilton bevásárlóközpontba. Ööö, ez nem volt a tantervben?)

Az egyik versemből: *„Az utolsó perceid arany dragonyosok / viccekkel lassózod őket és hencegsz, mint egy cowboy ...”*

Amit nem küldenek el a szüleimnek egy szép dobozban, hanem csak egy zöld szemeteszsákba raknak: cukor, mustár, majonéz, ketchup, egy kockás, retesz nélküli ételdoboz, egy repedt kávétermosz, nyolc rozsdás drótfigura, egy doboz sebtapasz, és egy hatalmas üveg narancsízű Tums. Ki nem szenved néha egy kis gyomorégéstől?

Margarete fogja leráncigálni a cuccot a lépcsőn, aztán odaadja a bawabnak, az épület portásának. Ő olyan boldog lesz, mintha egy bazi nagy Chevyt kapott volna. Ashraf azt fogja mondani: „Aywa”. Az igen arabul úgy hangzik, mint Iowa állam. Nekem csak azt kellett megtanulni, hogy Iowa, ami azt jelenti, igen, és laaaa, azt jelenti, hogy nem.

Csak mondj nemet az araboknak. Igent, az oroszoknak. Egyszer próbáltam elmondani Ashrafnak, nézd, haver, én folyékonyan beszélek oroszul, de értetlenül nézett rám. Hogy magyarazzam meg neki, hogy soha nem akartam Egyiptomban élni?

Az iroda hazaküldi a fasza kis gitáromat. Lekésünk egy nagyon fontos dátumot. Aláírná?

Majdnem egy év kell majd, hogy anya kidobálja a kacetjaimat.

Én nem nyertem semmilyen trófeát a középiskolában, se díjakat. Nem voltam izmos, széles vállú macsó. Nem voltam a legjobb atléta. Nem voltam a legszebb. Nem a legnépszerűbb.

Nem a legkedveltebb, és legsikeresebb. Anya azonnal bekeretezte az Angoltanárok Nemzeti Tanácsától kapott arany pecsétetes bizonyítványom. Mindösszesen egy irodalmi díjat kaptam egy novellámért, melynek címe *„A vesztes”*, és egy pattanásos arcú jelentéktelen fickóról szól, aki magányában Yeats *„A második eljövétel”*-ét olvassa kedvenc teknősenek, Jimmy Hoffának. Mrs. Kissman, az angol tanárom a 11. osztályban azt mondta: „Joe, te olyan tehetséges vagy. Írnod kellene. Nagy dolgokat érzek veled kapcsolatban.” Idealizmusa és a kedvessége mámorító volt. Elkezdtem álmodozni selymes, barna hajáról, amit mindig egy kis kontyban tűzött.

És még itt van a macska, Kalóz. Bár lehet, hogy az *öregfiú* hatással volt viselkedésemetre, elismerem. Jokert nyomni a képregényre, a varázslóra, Einsteinre? Kihozta belőlem a bunkót!

Akkor se voltam angyal, mikor először megbetegedtem. És nem azért mondom, mert félek az Istentől. Annak ellenére, hogy lengyel katolikusok vagyunk, a purgatóriumot lenyomták a torkunkon a vacak Szent Antal iskolában, isten a héjájé. A

Semmiben hiszek, a Létezés Úrjében, az Ürességben. Camus az én emberem. Mandelstam után persze.

A Béke Hadtest hazaküldött Üzbegisztánból. Annyira részeg voltam, hogy harcba keveredtem a határőrrel. Eltörtem a hüvelykujját. Ő meg az enyémet. Szemet szemért.

Mindig a Big Tulie nevű sráccal lógtam Kairóban. (Igen, fehér. A vezetékneve igazából Tulip, tulipán volt.) Nagy darab ember volt. Mindenki Stan és Pannak hívott minket. Ne érts félre, nem volt ostoba. Csak nem volt olyan éles eszű, mint én. Szerinte Steinbeck volt minden idők legnagyobb írója. És a tizedik Stella sör után minden alkalommal ezzel piszkált. „Egy szart se tudsz az írásról, haver. Átversz” – mondtam neki, és a képébe lötyyintettem a sört, majd elviharzottam a Last Pyramid bárból.

Clyde Honeydew professzorral is volt egy kis ügyem, aki kicsit ütődött lett 9/11 után. Azt mondta az egyiptomi hallgatóiknak, hogy arabok térdig járnak a vérben. Fel szoktam hívni telefonon, és egyiptomi akcentussal beszélek, hogy „baszd meg”.

De van bennem jó is:

Megmentettem egy kóbor macska életét, amelyiknek kiszúrták szemét.

Szoktam adni aprót minden nap a Kasr el-Aini féllábú koldusnak. Igaz, nem mondom neki arabul, hogy Isten segítsen meg, inkább olyasmit, hogy „Hé, ember, miért nem veszel magadnak egy falábat?”

Szó nélkül végighallgattam Mimi siránkozását, mikor cukorbeteg macskája, Rumi kimúlt. Mimi egy ostoba iráni festőnő, aki a legfelső emeleten él. (Annak ellenére, hogy nagy volt a kísértés, nem mondtam meg neki, hogy macskamennyország nem létezik.)

Mielőtt elhagytam Kairót, előtte való nap kirúgtam a macskámat, Kalózt. Eszembe jutott az Üzbegisztáni vendéglátó család kövér háziasszonya. Öregem, tisztára meglepődtem, amikor az éjszaka közepén bejött a szobámba, és rám mászott. Már harminc éves voltam, és még soha nem volt barátnőm. Nekem nem volt Nadezsdám. (A neve azt jelenti oroszul, hogy remény. Jó, mi?)

Kinyitottam a konyha ajtaját. „Menj!” – mondtam. Kalóz meglepetten nézett rám.

Amikor nem volt hajlandó menni, a farkára tapostam.

– Találj magadnak igaz szerelmet! – mondtam neki.

Beszédelegtem a fürdőszobába, és belenéztem a tükörbe. Néhány fekete pofaszakáll serkent a képemen. Úgy néztem ki, mint egy vándor. – Vesztes – mondtam, a bajszomat vizsgálva. Még csak rendes szakállam sincs. Letöröltem kezemmel a könnyeim. Milyen vékonyak az ujjaim! Egészen nőiesek.

Hallottam a középiskolai angol tanárom Mrs. Kissman hangját. Azt mondta: „Joe, te annyira tehetséges vagy.” Mi történhetett vele az után, hogy elköltözött? Vajon még életben van? Milyen az, hogy az emberek, akik egykor annyira fontosak voltak számunkra, csak úgy kicsúsznak az életünkből?

Aznap este megfőztem az utolsó rigatonit vacsorára. Amikor az egyiptomi sofőr, Khaled jött, nem voltam még összepakolva. Azt gondoltam, hogy a következő éjszákára hagyom. Az utcán nem égett a lámpa. Khaled zseblámpával vizsgálgatta jegyemet, hogy lássa. Meglepődött, amikor azt mondtam, hogy nincs bőröndöm. – Tászkák? – kérdezte. – Nincsenek táskák? Nincs táska.

– Nincs táska, haver – mondtam, és becsaptam az ajtót, amilyen erősen csak tudtam. Útban a repülőtér felé nem szóltam egy szót sem. Amikor kitett az út mellé, úgy köszönt el: „Ma Salamma. Menjen békével, Mr. Joe.”

Éreztem, szemem megtelik könnyel. Miért sírtam? Nem is ismertem a fickót. Békés volt.

Hirtelen Ivanov világított a szemembe. Kórházban voltam. Nem Egyiptomban.

– Túl sokat aggódsz, doki. Meg kellene kezdeni társastáncot.

Ezt mondtam? Vagy ezt máskor mondtam? Ki kellene találnom már egy új poént a dokinak.

– Hall engem, Joe? – kérdezte Ivanov.

Én távol vagyok, Carszkoje Szelóban, a szentpétervári palotában, amelyet Rastrelli tervezett Erzsébet cárnőnek. Borostyánkővel burkolom a falakat a Borostyánkő Szobában. És nem a németek léptek meg a borostyánnal a második világháború alatt. Az oroszok gyalázták meg a saját palotájukat, ők lopták el a zsákmányt. Én Mandelstamot szavaltam, míg a borostyán burkolatot ragasztgattam vissza a palota falára: „Vedd, az öröm kedvéért adnám / ezt a kis mézet és ezt a kis napfényt...” A Borostyánkő Szoba felújítása egy nemesi projekt. Olyan nemesi, mint verset írni, olyan verset, ami sose kerül nyilvánosságra. Olyan nemesi, mint balladákat játszani a gitáron, kicsit tökéletlenül, a barátaimnak, Kairóban. Olyan nemesi, mint a bolond iráni nő siránkozását hallgatni, aki szomorú, mert a macskája kimúlt.

Anya kezembe nyom egy borostyántéglát. – Ne légy szomorú, anya! Fogd ezt a nyakláncot, szárított méhek! Egyszer régen, azok a méhek a mézet napfényre váltottatták. Ez a nyaklánc sokkal szebb, mint Pulaski nagymami flitteres szütyője.

De nem tudok beszélni, nem sikerül, bár hallom a saját versemet: „*a száműzés szeme ibolyakék, drága barátom / a nosztalgia dacol a jelennel, így kell. / Édes ajándékod, egy gitár, gazdag rózsafa / pedig te tudtad / ujjaim többé nem mozdulnak...*” ...oxigénbuborékok buknak a felszínre a sós tóból, lassítva. Az egyik borostyánkő a tó aljára esik. Utána nyúlok, hogy elérjem azt a ragyogó sárga fényt. Könnyűnek és szabadnak érzem magam. A test súlytalan.

Még a halál is ellentmond a várakozásomnak.

„Vedd, az öröm kedvéért adnám / ezt a kis mézet és ezt a kis napfényt / Persze-phoné méhei is így akarják.”